

De reanimatie van Tradities

De textiele afvalberg moet kleiner. De productie van textiel moet veranderen door grondstoffen te re- en up-cyclen en door circulair te produceren. Dit is ook een actueel thema in de textiel kunst. In de kunst is her-gebruik van materiaal van alle tijden. Kunstenaars zijn vaak arm en/of er heerst een schaarste aan bepaald materiaal. Betreffend het mondiale milieuprobleem biedt de reanimatie van tradities in combinatie met innovatieve technieken mogelijke oplossingen.

Quilt en Boro

Voor het begin van de grootschalige industriële productie van textiel was creatief hergebruik van textiel vaak een noodzaak, getuige de kleurrijke en prachtige quilts uit de hele wereld. Het is immers nog niet zo lang geleden dat het verstellen, stoppen en maken van kleding gewoon was. Men droeg vaak oude kleding; geen schande, als het maar schoon en mooi opgelapt was. Een groter verschil met de heersende straatmode van opzettelijk gescheurde jeans is haast niet denkbaar. In het Japan van vóór 1950 is uit de schaarste aan materiaal de Boro traditie voortgekomen, de met een grote (= sashiko) steek over elkaar heen gestikte lapjes stof, in gebruik als futon dekens en jasjes. Boro betekend 'in lompen' en is puur uit noodzaak ontstaan, niet vanuit een esthetische visie. Kleding uit indigo lapjes wordt nu als mooi gezien, maar was vroeger een schande en teken van armoede.

Boro jasje

De circulatie van materiaal

Op industrieel niveau is het up-cyclen van grondstoffen in opmars. Zoals het verwerken van PET flessen tot garens bij het Nederlandse bedrijf 'waste2wear'. Een Nederlandse keten van damesmode liet deze herfst warme jassen zien, gedeeltelijk gemaakt van dit materiaal. Waste2Wear is onderdeel van de circulaire economie. Doel is, om met secundaire grondstoffen te werken, d.w.z. om afval, dat zich tijdens of na de productie ophoopt opnieuw te gebruiken. Dat is beter dan de voorraden van onze pla-

neet aan te spreken en grondstoffen verder uit te putten. Voor designers is het een uitdaging om voor de circulaire productie te ontwerpen. Het vergt meer onderzoek en soms ook aanpassing van bestaande productie lijnen.

Duurzame garens

Productie van garens uit vezels van (afval van) soja en maïs zijn vanuit duurzaam oogpunt zeer interessant. Ze zijn biologisch afbreekbaar en voor de teelt is veel minder water nodig dan voor de aanplant van katoen. Vezelplanten zoals vlas en hennep hebben geen bestrijding middelen en kunstmest nodig, de vezels zijn sterker dan die van katoen. Ook bijvoorbeeld de vezels van de bananenplant worden verwerkt tot fraaie zijdeachtige garens. In 2011 werd sieraad ontwerpster Willemijn de Greef voor de tentoonstelling re-Think door het Textielmuseum uitgenodigd om met brandnetels te werken. Zij liet brandnetel vezels tot een grof garen spinnen die ze met ander restmateriaal van de zolder van het museum verwerkte tot een bovenmaats collier met groene glazen kralen lokaal geproduceerd in Leerdam, om het duurzame karakter te benadrukken.

2 Willemijn de Greef, Halssieraad Groen foto: TextielMuseum opdrachtgever/uitvoerder: TextielLab, Nationaal Glasmuseum, Brennens

DIY

Het is redelijk eenvoudig om als maker zelf duurzame creatieve oplossingen te verzinnen. Afhankelijk van de textiele techniek zijn draden of lappen stof nodig.

Materiaal kan worden afgebroken om het als nieuwe secundaire grondstof te verwerken. Het schredderen van materiaal om het als vezels opnieuw tot een draad te spin-

nen of te gebruiken voor non-wovens ligt voor de hand. In India worden versleten zijden sari's tot vezels versneden en tot dikke, kleurrijke garens gesponnen. Industriële garens hebben vaak een kern van polyester waaromheen structuurgarens zijn gewijnd. Dit voorbeeld volgend kan men zelf unieke garens maken door bijvoorbeeld lapjes aan elkaar te stikken en deze rond een sterkere draad, bijvoorbeeld linnen te twijnen. De steundraad maakt de verwerking bij het weven, breien of haken makkelijker. Voor de geofende, hard-core DIY'er is het spinnen van een combinatie van wol en afval materiaal een voor de hand liggende techniek. Het zelf produceren van garens levert unieke garens in bijzondere structuren en kleurcombinaties. Het hergebruik van lapjes in quilts of installaties spreekt voor zich.

Weeflab©M.Auch, 2018, handgeweven staal, GOTS wol, bananenvezel garen, restmateriaal, foto: R. Edgar